

Eimos ana lelelele

Walo bagubagunana

Eimos ana sauga mena polovinsi labui simiyamiya, yabo tete bomatu mena (north) iya esana Isileli yo yabo tete yavana mena (south) esana Yuda. Muli mena kabo esane Yuda sibui sipei Yudiya. Eimos iya palopita yabo ilaomaya Yuda polovinsi koina. Ana yanuwa yawasosi esana Tikowa iya koya mena Yelusalema salina mena. Eimos Tikowa ilogabaen yo isae tete bomatu mena Isileli polovinsi koina yo iguguye tomo siya simiyamiya bwaine dedeine koina. Sauganane koina tomo sibaibaiwa siwasawasa yo tabe tomo sibaibaiwa sibubutuma. Towasawasao tobubutumao siyakamkamnali kabo Eimos me ana katepatu iyanuwapeili yakato Yaubada kani loina dudulaina mena iyamaisali ali yauyaule kaiwena.

¹ Yau Eimos yo yagu yanuwa Tikowa taon na yagu paisowaele togite-kalatan sipi. Beyabeyana Yaubada Isileli ali pwanoli meuloili iyakenayagau. Sauganane koina kin Usaiya iya Yuda ali kin yo Yeleboama, iya Yoasi natuna, iya Isileli ali kin. Yaubada ginauliline iyakenayagau na bolime labui mulina mena mwanikiniki yabo iyawatagili ama dedei mena. ² Yagu guguye koina yawaloba, “Yaubada itolo koya Saiyoni koina, bwaimwa Yelusalema taon, yo kainana

lalakina mena iedeedede besiele laiyan ana kalagaga yo tabe besiele tutu daguguna. Yaubada iedeedede kabo bubu meuloili sileleyan yo kelamamalawe mena koya Kameli koina kawasi siweweka.”

Siya bodane simiyamiya Isileli salina mena Yaubada ana loina kaikaiwena kani silobai

Siliya

³ Yaubada iwalo kolyau iwaloba, “Tomo Damasiko, Siliya dedeina mena, sauga meuloina mumugana naenaena siginaginauli. Nige sowana yagu nuwatu yabui. Koinaele kani maisa naenaena yaolegili kaiwena tauna kona silau yo Giliyadi siunuili aeyan pwawati polopoloweli kolili yoli siigalili yo Giliyadi sikamkamna lalakina.

⁴ Mwa kani mayau kalapulupululuna yayawasa ilobi Damasiko taon koina na kin Asaeli yo kin Benedadi ali nume kaikaiweli sitotolo kani yagabuli na siwedoli woli.

⁵ Tabe Damasiko kana gana kana gulu aeyan kani yasapi-golugoluli yo yanuwane kana tomiyayao yo tabe meuloili siya Aven bubuna mena simiyamiya kani yaunuili siboita. Yaboyoi Betedeni ali toloina lalakina kani yakele-gabaen. Imwawasi muli mena kabo Siliya tomoliyao meuloili kani yapanili yalawagili yanuwa yabo esana Kili na yanuwane koina beyabeyana tubuliyao silawagili siyamala topaisowa panpanli.”

Pilistiya

⁶ Yaubada iwalo kolyau iwaloba, “Tomo Gesa, Pilistiya dedeina mena, sauga meuloina mumugana naenaena siginaginauli. Nige sowana yagu

nuwatu yabui. Koinaele kani maisa naenaena yaolegili kaiwena tauna kona silau yagu tomoyao sibaibaiwa silokalatagili sipanili yo silawagili Idoma dedeina koina yo sigimwala-yagili tomo Idoma kolili siyamala ali topaisowa panpanli. ⁷ Mwa kani mayau kalapulupululuna yayawasa ilobi Gesa taon kana gana yo tomo Gesa ali nume kaikaiweli yagabuli siwedoli woli. ⁸ Yo Asidodi yo Ekilon kali tomoyao kani yaunuili. Tabe besiele Asekilon kali toloinao lalakili kani yakele-gabaegili. Tem tomo Pilistiya tupwaliyao simiyamiya kani yaemwawasili.”

Taiya

⁹ Yaubada iwaloyoi koliyau iwaloba, “Tomo Taiya sauga meuloina mumugana naenaena siginaginauli. Nige sowana yagu nuwatu yabui. Koinaele kani maisa naenaena yaolegili kaiwena kelabilabin kamwasana siginauli yagu tomoyao Isileli kolili sinuwa-mwatainan kabo tauna kona silau silokalatagili sipanili yo silawagili Idoma dedeina koina. ¹⁰ Mwa kani mayau kalapulupululuna yayawasa ilobi Taiya taon kana gana koina yo tomo Taiya ali nume kaikaiweli yagabuli siwedoli woli.”

Idoma

¹¹ Yaubada iwaloyoi koliyau iwaloba, “Tomo Idoma sauga meuloina mumugana naenaena siginaginauli. Nige sowana yagu nuwatu yabui. Koinaele kani maisa naenaena yaolegili kaiwena sikaleya yagu tomoyao Isileli kolili yo kaleya kelepana mena sinesineo sikoyamateli ali yanuwa mena. Nige ali katekamkamna yabo

mwa me ali munamunai yagu tomoyao siunuili yo munamunaine imiyayai. ¹² Mwa kani mayau kalapulupululuna yayawasa ilobi Timani taon, Idoma dedeina mena yo tomo Bosila ali nume kaikaiweli meuloili yagabuli siwedoli woli.”

Amoni

¹³ Yaubada iwaloyoi kolyau iwaloba, “Tomo Amoni sauga meuloina mumugana naenaena siginaginauli. Nige sowana yagu nuwatu yabui. Koinaele kani maisa naenaena yaolegili kaiwena tauna kona silaoma yo me ali munamunai lalakina sikalekaleya na tem bwatano tupwana yoi sikalai. Tabe silau sikaleya tomo Giliyadi kolili yo ali sinesineo siya tosumao sisakonali diyali mena. ¹⁴ Mwa kani mayau kalapulupululuna yayawasa ilobi Laba taon kana gana yo tomo Laba ali nume kaikaiweli meuloili yagabuli siwedoli woli. Kabo yagu tokaleyayao yayawasali silau yo me ali wui sikaleya kolili sikaiwe-gabaegili besiele wediliya ana laoma. ¹⁵ Imwawasi kani ali kin yo ali toloinao meuloili yakele-gabaegili yalawagili yanuwa uloi molosina koina.”

2

Mowabe

¹ Yaubada iwaloyoi kolyau iwaloba, “Tomo Mowabe sauga meuloina mumugana naenaena siginaginauli. Nige sowana yagu nuwatu yabui. Koinaele kani maisa naenaena yaolegili kaiwena tauna kona silau Idoma dedeina koina yo Idoma ali kin kana salai sisoke yo tuwatuwana

sikalaili yo sigabuli tomo Idoma manli mena.
² Mwa kani mayau kalapulupululuna yayawasa ilobi Mowabe dedeina koina kabo tomo meuloili ali bwatano koina yo tabe tomo Keliyota ali nume kaikaiweli meuloili yagabuli siwedoli woli. Imwawasi kabo yagu tokaleyayao yayawasali silau yo bwagigi siyuili yo me ali wui sikaleya kolili mwa siunuili. ³ Kabo muli mena kani Mowabe ali kin yo dedeine kana toloinao meuloili yaunuili siboita.”

Yuda

⁴ Yaubada iwaloyoi kolyau iwaloba, “Tomo Yuda sauga meuloina mumugana naenaena siginaginali. Nige sowana yagu nuwatu yabui. Koinaele kani maisa naenaena yaolegili kaiwena yagu lina sisikotanagili yo yagu walo nige simumuliya. Tabe sitapwalolo kokotomo kolili besiele baguna tubuliyao sitapwalolo kolili, silosuwala molosi kolyau. ⁵ Mwa kani mayau kalapulupululuna yayawasa ilobi Yuda dedeina mena yo tomo Yelusalema ali nume kaikaiweli yagabuli siwedoli woli.”

Yaubada ana lina kaikaiwena tomo Isileli kaiweli

⁶ Yaubada iwaloyoi kolyau iwaloba, “Tomo Isileli dedeina mena sauga meuloina mumugana naenaena siginaginali. Nige sowana yagu nuwatu yabui. Koinaele kani maisa naenaena yaolegili kaiwena ali towasawasao silau yo tomo dudulaili silokalitagili sipanili yo sigimwala-yagili maisa kikiuna koina na siyamala ali topaisowa panpanli. Siginaili besiele kaiwena tomo dudulaili meuloili sibubutuma molosi.

⁷ Towasawasao mumugali sinaesosi kabo sauga meuloina tobubutuma sisapili yo situbalili yakato siya besiele ginauli bwagabwaga. Tem sauga yabo kilakai yabo ikeno vesala yabo mekanakava na tabe kilakaine tamana kani ilauyoi ikeno vesalane kaigedana koina. Mumugaline koina esagu yakayakasisina sisibayanae. ⁸ Ali nume tapwalolo kaloli mena tomo silolobwagabwaga yo kali kwamane sikwamakwamailine sikewalili tobubutumao kolili yakato kali buki maisana. Yo tabe nume tapwalolo kaloli mena wain sinumanuma na wainne sikewalili tobubutumao kolili yakato kali buki maisana.

⁹ Na komiu yagu boda Isileli kaiwemi Amoli yaunu-molosagili siboita. Bwagana saliyaliyao simamalawesosi yo sikaiwesosi besiele mayau lalakili sida yo keyalu na iyamo meuloili yayaboitali. ¹⁰ Itipita koina yakeleyawatagilagimiuma yo yabaguna-yagimiu ule bwagabwaga mena bolime kana baibaiwa poti (40) kabo Amoli ali bwatano yaeyawa kolimiu yanuwane iyamala ami kaba lina.

¹¹ Natumiyao tatao tupwali yagite-sipwaili siyamala palopitao yo tupwaliyao yagite-sipwaili siyamala Nasilaiti.* Tomo Isileli, bwaine besiele, awa? Yau Yeoba Yaubada yawawalo. ¹² Nasilaiti kwayadidigali na wain kwaolegili sinuma na palopitao kwawalo kolili yakato tabu wasagu siyayawasa.

* **2:11** Nasilaiti siya Yaubada nuwanuwana sipaisowa koina mwa itoliyao nige sitotomli yo nige wain sinumanuma. Wagitai Numela 6:1-21

13 Kabo wagitai. Kani yautu-yapatumiu bwatano mena yo yayakamkamnamiu na ami kamkamna besiele waga niuniuli witi sitauli ipowon masumasuwe na kaena isopu bwatano mena nige sowasowana siniuli. 14 Ami tosage-sagenao nige sowasowali yagu munamunai siyabubu-gabaen. Ami tomo kaikaiweli ali kaiwe kani simwawasi yo ami tokaleyayao nige sowasowali siboma yawasili sileboili. 15 Gipoyo kana toulao nige sowasowali sitolo na tem gipoyo siulaili, tokaleya kaikaiweli nige sowasowali siyabubu yo tomwalisae osi nige sowasowali siyabubu meyawasili, meuloili kani siboitai. 16 Kaliyatenane koina tokaleya kaikaiweli meuloili me ali matausi ali kaleya gogoliyao kani sigabaegili yo menima gaibuli siyabubugabaegau.”

3

1 Tomo Isileli, beyabeyana tubumiyao ali boda Yaubada ikele-yawatagilagili Itipita dedeina mena. Kabo kwabenali namwanamwa ami walo kololo bwaitete iwalowenako kaiwemiu. 2 Iwaloba, “Komiu tomo Isileli kwabomamo yagite-sipwaimiu* na susu meuloili yanuwa yaulina mena nigele, koinaele kani yayamaisamiu mumugamiu yauyaulenane kaiwena.”

Eimos ikawa-yawasosi yakato iya Yaubada ana tosagenawasa

* 3:2 Kana katai bwaite, boda Isileli koina ana kelabilabin kamwasana iginauli

³ Tem tomo labui nuwanuwali silotoyatoy-awa silau baguna kani nuwatune siedeededeyan kabo muli mena me ali talam silotoyawa silau. Besiele, awa? Kabo wakatai Yaubada yagu walo meuloili iyelima kolyau na yawalowalo-masalagili. ⁴ Saugana tem laiyan iyoga ule mena takatai kana tau yabo ilobaiyako. Awa? Yo tabe saugana tem laiyan natuna ikalagaga ana gula mena takatai kana ilobai. Awa? Kaiwena laiyan nige sowana iyoga bwagabwaga. ⁵ Tem sipwasipwa sipei bwatano mena na nige maula koina gubesi? Kani man ilobi itowa bwatano mena? Nigele awa? Besiele sipwasipwa nige sowana ipito bwagabwaga kanasiga man itowa sipwasipwane koina kabo sipwasipwane ipito. Awa? ⁶ Tem bwagigi tayui yanuwa mena kani tomo simatausi kaiwena sikatai kaleya ilalaoma. Besiele, awa? Tem tokaleyayao silaoma yo ala yanuwa sisibayanae Yaubada yanuwane kana sibayanaene kaiwena italamko. Awa? Kabo wakatai Yaubada ana loina mena yalaoma na yayanuwapeimiu.

⁷ Walo yawasosi, sauga meuloina Yaubada ana nuwatu wadawadamna kani iyakenayagimai baguna kai ana topaisowa palopitao kolimai kabo muli mena iginauli besiele. ⁸ Laiyan ikalagagako. Yaiya kani nige imamatausi? Yeoba Yaubada iwaloko. Nige sowasowamai kamwanou, nige sowana ama palopisai kalopei.

Tomo Isileli ali paisowa naenaena Sameliya dedeina mena

⁹ Kwalaoma, kwalaoma komiu Pilistiya yo Itipita toloinao. Kwalaoma kwamiya-gogo yo kwamiyasio Sameliya koyana kolili na tomo Isileli ali nuwapwanopwano yo ali paisowa naenaena tobubutumao kolili wagitai. ¹⁰ Mumugana naenaena sipaipaisowa-kalatan kaiwena mumugana namwanamwana nige sikakatai. Silau tomo siunuili yo ali gogo wasawasa sikwayaili silawagili ali nume kaikaiweli kolili siyakalapowonli.

¹¹ Koinaele, Yaubada Tokaiwesosi iwaloba, “Yau kani tokaleyayao yayawasali silaowa siyatakiki-lagimiu sikaiwe-gabaegimiu yo gogo meuloina sikwayaili ami nume wasawasali kaloli mena.”

¹² Yaubada iwaloba, “Sauga bwaite koina tomo Isileli simiyamiya Sameliya dedeina koina simiyasio kaba miyasio wasawasali kolili na kikiunamo meuloili kani yaemwawasali na isaisalimo situpwa. Kana koleya besiele kaba gite bwaite. Tem laiyon ilaoma sipi ikan yo togite-kalatan laiyon itawoi kani sipi yona tupwatupwanamo ilobai. ¹³ Tomo meuloimiu kwabenali, na tomo Isileli, siya Yakobo tubunao, kwayanuwapaili kani yayamaisali. ¹⁴ Saugana yayamaisali kaliyatenane koina kani kaba pwaoli meuloili yanuwa Betele koina yasibayanaeli. Kaba pwaoli sokiliyao kani yatomgabaegili sibeku bwatano mena.† Kana katai

† **3:14** Beyabeyana tomo ali nuwatu yakato tem silau kaba pwaoli koina yo bulumakaune sokina koina sikabi-kalatan kani loina dudulaina silobai. Wagitai 1 Kings 2:28 (Kaina Dimdim)

bwaite, kani nige siyayabubu-gabaegau. ¹⁵ Nume meuloili kani yasibayanaeli nuwana siyatololi tulutulu kaiwena o wedowedoli kaiwena o nuwana sikalapowon kali pasa wasawasali kolili, nume lalakiliyao meuloili kani yasibayanaeli. Yau Yeoba Yaubada yawawalo.”

4

Isileli Yaubada simiya-dagedagela-yan

¹ Yaubada iwaloba, “Komiu sinesineo sinisinibuli kwamiyamiya yanuwa Basan, koya Sameliya koina, kwabenali. Komiu todagela-kololo kabo wainemiyao kwaloinayagili kwaba, ‘Waila kaikaiwena wakalaiyama mwayamwayau na kanuma.’ Mumugamiu sinaesosi kaiwena tobubutuma kwaunuili yo kwayakamkamnali.

² Koinaele, yau Yeoba Yaubada yagu yakasisi mena yawalo-yameliyako yakato kaliyate silalaoma kani kami tokaleyayao meuloimiu silokalatagimiu sisakonamiu uku mena siniuliyawatagilagimiu besiele yakato komiu iye. Kani nige yabo loinane koina iyayabubu-gabaen.

³ Kani siniuliyawatagilagimiu gula kolili ami yanuwa kana gana koina yo sigabaegimiu dedei naenaena koina esana koya Amoni. Yau Yeoba Yaubada yawawalo.”

Tomo Isileli nige sinunuwabui mumuga naenaena koina

⁴ Yaubada iwaloba, “Kwalau yagu yanuwa tabutabuna Betele mumuga naenaena waginauli-kalatan, kwalau yagu yanuwa tabutabuna Giligali yo mumuga naenaena

molosina waginauli-kalatan. Malala kaigeda kaigeda ami pwaoli wakalailima yo kaliyate yaiyonana koina ami mulolo wakalailima.

⁵ Kawatoki beledina wakalaiyama yo kwap-waoli. Ami mulolo lalakina wakalaiyama tabe. Kaiwena komiu togagasa, bwaimwana ami kaba yaliyaya.

⁶ Yau Yaubada tauna kona guliyam lalakina yakalaiyama ami taon lalakiliyao yo kikiuliyao kolili kabo tomo nige kali, na nige kwanunuwabui yo nige kwapipileyoima koliyau.

⁷ Tabe nige yatatalam galewa italu ami sauga guliyam koina. Waikena yaiyona imiyamiya kabo pelipeli kana sauga. Taon yabo galewa ilobai na yabo salina mena nigele. Bubu yabo galewa ilobai na yabo salina mena nigele, mwa ileleyan.

⁸ Baibaiwamiu galogalmiu simagu kabo ami taon kwalogabaegili waila kwaloya taon yabo koina na nige kwalolobai. Bwagana wakamkamna lalakina na iyamo nige kwapipileyoima koliyau.

⁹ Yaumai wedowedolina yayawasa na ami tano yasibayanaeli kabo uweliyao sinae. Mwalimwali silaoma ami tano yo ami oine tanona yo ami venavena yo ami mayau olibe sikan-wolili, na iyamo nige kwapipileyoima koliyau.

¹⁰ Muya yabo yayawasayawa kolimiu besiele beyabeyana iyawatagili Itipita koina Mosese ana sauga mena. Ami kilakai yaunuili kaleya mena yo tabe ami osi yakele-gabaegili nimamiu mena. Tabe ami kaba miya koina bowa yapaisowai isaewa isumiu mena ilusae. Ginauli meuloina bwaite yaginauli kolimiu yakato yayanoimiu

na manimiyao silala na iyamo nige kwapipi-leyoima koliyau. ¹¹ Besiele yaginauli Sodoma yo Gomola kolili Abelamo ana sauga mena, ami yanuwa tupwaliyao yagabuli. Yo siya tomo nige siboboita kali koleya besiele ginagina dubadubana taniuli-yawatagilan mayau wewedolina koina. Na iyamo nige kwapipileyoima koliyau. ¹² Koinaele, tomo Isileli, kani yayamaisamiu. Kabo wakatububu yagu lolina polopolowena kaiwena. Yau Yeoba Yaubada yawawalo.”

¹³ Yaubada iya mwa koya yo yaumai iyamayaleli. Ana nuwanuwatu ikabi-yamayale tomo kolili, kaliyate ibui yo iyamala boniyai. Ilokeikeile koya lalakisosili pwatali mena. Bwaite iya esana Yeoba Yaubada Tokaiwesosi.

5

Palopita Eimos boita walina iwaliyan tomo Isileli kaiweli

¹ Tomo Isileli, kwabenali. Boita walina kaiwemi kani yawaliyan. ² Isileli wabolana ibekuko, nige sowana itoloyoi, silogabaenako mwa ikenokeno ibomamo ana bwatano mena. Yo nige yaiya yabo imiyamiya na ikele-yatoloyoi. ³ Yaubada Tokaiwesosi iwaloba, “Temga taon yabo Isileli dedeina mena wan tausan tokaleyayao siyawasali silau kaleya kaiwena kani wan andeledimo sipileyoima. Temga taon yaboyoi wan andeledi siyawasali silau kani yoli sanaulumo sipileyoima. ⁴ Kwapileyoima koliyau na yawasimiu kwalobai. ⁵ Tabu kwalalau Biyasiba tapwalolo kaiwena. Tabu kwaloyaloyaiyau

Betele koina kaiwena Betele kani ikwalalele imwawasi. Yo tabu kwalalau Giligali koina kaiwena kikiunamo kana tomiyayao kani silawagili yanuwa uloi molosina mena.” ⁶ Yau Eimos yawalo komiu Yosepa tubunao kolimiu, kwalau Yeoba koina na yawasimiu kwalobai. Tem nigele, kani mayau kalapulupululuna ilobima na igabumiu kwaboita. Tomo Betele, meuloimiu kani igabumiu yo diligabugabu iyawatagili ami dedei mena yo nige yabo sowasowana isuweyamate. ⁷ Tupwamiu lolina dudulaina kwabuikeile na tem kwamwakota. Ami paisowa naenaena koina ginauli luviluvina iyamala ginauli malimalina. Yo tobubutuma kwayakamkamnali. Kamwasane koina mumugana dudulaina wakawa-naenaeyan. ⁸ Yaubada utu bodaliyao iyamayaleli esaliyao Palaidi yo Olion. Boniboniyai ibui iyamala kaliyate muli mena kaliyate ibui iyamala boniyai. Galewa iyoganima kalita koina yo isuwe-gabaegili yanuwa yaulina mena. Yaubada bwaite iya esana Yeoba. ⁹ Mwayamwayau mena tomo kaikaiweli ikaiwe-gabaegili yo ali nume kaikaiweli isibayanaeli. ¹⁰ Yaubada iwaloba, “Siya tomo towalo yawasosi yo sitolo kaiwe lolina dudulaina kaiwena yatala mena wakalomagigi-lagili. ¹¹ Yo tobubutuma kwayakamkamnali yo ali witi wakewalili. Kabo maisamiu kani kwalobai bwaite besiele. Bwagana nume namwanamwali wakabili veku mena na iyamo kani nige kwamimiya kolili. Bwagana oine tanona kali koleya namwanamwali wakumaili na iyamo kani nige uwena koina kwanunuma. ¹² Kaiwena ami pwanoli yo ami

loinalikwa meuloina yakatailiko. Komiu todudulai kwayakamkamnali, yo mane kaiwena kwamwakota yatala mena kabo tobubutuma nige loina dudulaina silolobai. ¹³ Koinaele siya tobubutuma wakalomagigi-lagili ilonamwayagili tem simwanoumo kisi nae yaboyoi silobai kaiwena sauga bwaite sauga naenaena.”

¹⁴ Kwatonan kaiwe tem ami paisowa meuloina inamwanamwa na tabu mumugana naenaena wagiginauli na mesabana yawasimiu kwaleboi. Kabo Yeoba Yaubada Tokaiwesosi kani imiyamiya luwamiu mena besiele ami walo yakato iya mekamikava. ¹⁵ Ginauli naenaena kwasikotanan na ginauli namwanamwana kwamulolo koina na loina kwapei-yadudulaili kaba yatala mena. Nuwana Yeoba Yaubada Tokaiwesosi kani ikatekamkamna-yagimiu komiu Yosepa tubunao kaiwena komiu nige kwababaibaiwa. ¹⁶ Koinaele Yeoba Yaubada Tomiyasaesosi iwaloba, “Taon lalakina kana kamwasa meuloili kani sikalapowoni valam koyasili koina. Kani siwalo tano topaisowa ali tano silogabaegili na sisaema sivalam. Besiele tabe siya boita waliliyao simanasamko kolili kani siwalo sisaema na sivalam koyasili. ¹⁷ Yo oine tanona meuloili kaloli mena kani valam koyasili sikalapowoni. Ginauli meuloina bwaite kani iyawatagili kaiwena yalalaowa na mesabana yayamaisamiu ami pwanoli kaiweli. Yau Yeoba Yaubada yawawalo.”

Tomo Isileli kani polowe lalakina silobai

¹⁸ Oo katekamkamnamiu komiu nuwanuwamiu lalakina tem Yaubada ana

yatala kana kaliyate wagitai. Tawae kaiwena nuwanuwamiu Yaubada ana kaliyate wagitai? Kaiwena ami yatala kana kaliyatene kani iyamala ami sauga boniboniyai yo nige mayale yabo imiyamiya koina. ¹⁹ Kaba gite bwaite Maisamiu kana polowe kana koleya bwaite besiele. Tem tomo yabo laiyon iyabubu-gabaen na beya lalakina ilobai na tem beyane iyabubu-gabaen na nume mena ilusae ikaiyawasi yo nimana ipei bilibili mena kabo weso kelakelabasina iletai kani katena ipitali. Besiele komiu tomo Isileli, kani katemi sipitali, ami yauyaule maisana. ²⁰ Walo yawasosi, ami yatala Yaubada manna mena kani iyamala ami sauga boniboniyai yo nige mayale yabo imiyamiya koina.

²¹ Yeoba Yaubada iwaloba, “Ami kekan lalakili yakalomagigi-lagili yo ami miyagogo tapwalolo kaiwena yasikotanagili. ²² Bwagana ami pwaoli gabugabuli yo tabe ami mulolo pwalawa kwaelima koliyau na iyamo kani nige yakakalaili. Yo tabe ami yakayakan sinisinibuli katukatutuli wakalailima yakato ami mulolo koliyau, besi, genuwagu yagitaili. ²³ Ami wali kana benali koliyau wakele-gabaeni yo ami api kainali nige sowana yabenalagili. ²⁴ Na lolina dudulaina yo mumugana namwanamwana ilaoma besiele yalubwasi ana didi, nige sowasowana iguma na ilabwalabwa.

²⁵ Tomo Isileli, nige yau kaiwegu yakayakan kwaunuili yo kwapwaopwaoli-yagili ule mena bolime poti (40). ²⁶ Kwabatoko yagu palai elobelobe numena wakewakewai. Na iyamo

katemiu mena palai uloina wakewakewai. Kaba pwalou esana Moloke makamakayauna yo utu Lepani makamakayauna wakalaili, kokotomone siya ami yaubadao waginaulili yo kwapwalopwalou kolili. ²⁷ Mwa koina kani yatalamwagimiu yo yayawasamiu kwalau Babilon dedei yabo mena, bwaine Damasiko dagelana mena. Yau Yeoba Yaubada Tomiyasaesosi yawawalo.”

6

¹ Oo katekamkamnamiu komiu tokaiyawasi nume wasawasali koya Saiyoni yo koya Sameliya kolili, kani kwasilae. Ami nuwatu mena Isileli isaesosi yanuwa meuloili kolili yo komiu wasamiu ilalaki yo tomo kali tosagu komiu. ² Na kwalobi Kalinei taon kana sibayanae wagitai na nuwamiu simayale. Imwawasi kwalobiyoi Amati taon lalakina yo tomo Pilistiya ali taon Gata kali sibayanae wagitaili. Maisali silobaiyako. Na gubesi? Yakato Yuda yo Isileli sinamwanamwasosi kabo muli mena toganamuli ali taonne bwaitete? Nigele, kwatoyatoyawa nae ana dedei koina. Kali sibayanae kwanuwatukalatan. ³ Nige nuwanuwamiu wakatai yakato sibayanae kana kaliyate ilalaoma. Na mumugamiu naenaena kaliyatene iniuniuliyama kikiunamo iyawatagilima. ⁴ Oo katekamkamnamiu komiu wakenokeno kaba miyasio wasawasali kolili yo bulumakau sinisinibuli yo lami kolili wakekakekan, kani kwasilae. ⁵ Ami kaba yaliyaya wali bwagabwaga waluwaluli kwaleleli besiele Deibida iginauli yo api koina kwavenu-wagili. ⁶ Wain kwasuwai gaeba

mena yo koina kwanuma yauyaule yo olo namwanamwasosili wakalai yomiu kwayaoloili na iyamo nige kwavavalam Isileli ana tata-gwaligwali kaiwena. ⁷ Mwa koinaele komiu kani sipan-baguna-yagimiu silawagimiu yanuwa uloi molosina koina wakamkamna. Ee kabo ami sauga kaiyawasi yo kekan lalakili meuloili kani simwawasi.

⁸ Yeoba Yaubada Tomiyasaesosi ana walo kaikaiweli koina iyanuwapeili iwaloba, “Tomo Isileli siya Yakobo tubunao ali walo gagasa yakalomagigilan. Ali nume wasawasali siya-mala yagu kaba sikote, mwa koina ali taon lalakina yo ginauli meuloina kalona mena kani yaolegili kali tokaleyayao kolili.” ⁹ Taonne kana tomiyayao nige sowasowali polowene bwaite siyabubu-gabaen. Bwagana tomo yoli sanaulu sisagena nume lalakina koina silusae sikenowadam kalona mena na iyamo kani silobaili na meuloili siboita. ¹⁰ Polowene mulina mena saugana totounao silaoma na tem boiboitali sikalaili sipeili mayau koina na tem kaigeda silobai meyawasina numene koina kani sineli siwaloba, “Yabo mekamkava?” Kainana kani iyamaisa iba, “Nigele” kabo kani siyamaisa yoi siwaloba, “Kainam kikiuna yo tabu Yaubada esana kuwawalowen kisi kainam ibenalan yo iunuiwo.” Ali matausi kani ilalakisosi. ¹¹ Saugana iwalo polowene iyatubu kani nume meuloili, nuwana lalakili o kikiuli, kani sitata-gwaligwali. ¹² Osi nige sowasowali sisagena koya mena veku pwatali mena, awa? Tomo nige sowasowali kalita sigiyali bulumakau kolili,

awa? Kabo tawae kaiwena Yaubada ana lolina dudulaina kwabui iyamala nuwatu yauyaulena yo kaba boita? ¹³ Tauna kona taon kikiuli esali Lodeba yo Kanayim ali tokaleyayao wakaiwe-gabaegili kabo wagagasa bwagabwaga kwawaloba, “Oo kita, tabomamo ala kaiwe koina takaiwe-gabaegili yo ali yanuwa takalaili, oo kita.” ¹⁴ Kaiwena Yeoba Yaubada Tokaiwesosi iwaloba, “Tomo Isileli, toganamuli ali tokaleyayao kani yayawasali silaoma sikaiwe-gabaegimiu yo ami dedei meuloina sikalaili. Ami taon meuloili kani sikalaili iyatubu Lebo-amati kamwasana koina bomatu mena ilobi Alaba wailana yavana mena. Ami kamkamna kani ilalakisosi.”

7

Yakeyakenayan yabo mwalimwali bodana kaiwena

¹ Yaubada Tomiyasaesosi yakeyakenayan yabo iyakenayagau. Yakeyakenayanne koina mwalimwali bodana lalakina yagitai. Muliya kabo mwalimwaline yagitaili na kin iwalo ana topaisowao kawasi sitomliko. Na kawasi waluwaluna iyatubu ikinyoi. ² Kabo silaoma yo ginauli meuloina ikinkin kalakalawana sikanwoli kabo yawaloba, “Yaubada Tomiyasaesosi, besi, am tomoyao, Yakobo tubunao, kunuwatu-pwaikili. Gubesi tawae kani sikan na simiyamiya meyawasili? Am tomoyaone sikikiusosi yo sibelusosi.” ³ Kabo Yaubada ana nuwatu ibui iwaloba, “Tawae

ugitai yakeyakenayanne bwaite koina kani nige iyayawatagili.”

Yakeyakenayan mayau kaiwena

⁴ Yaubada Tomiyasaesosi yakeyakenayan yabo iyakenayagau. Yakeyakenayanne koina Yaubada yagitai ikatukatububu mayau kalapulupululuna iyawasa yanuwa yaulina mena na tem ana tomoyao iyamaisali. Mayau kalapulupululunane iyawasa ilobi yo kalita igabu ilabwalabwa kabo iyamala diligabugabu ilusae bwatano dedeina mena ikala-gwaligwali yanuwa iwedoli.

⁵ Kabo yawaloba, “Yaubada Tomiyasaesosi, besi. Gubesi na am tomoyao simiyamiya meyawasili? Siya Yakobo tubunao, sikikiusosi yo sibelusosi.”

⁶ Kabo Yaubada Tomiyasaesosi ana nuwatu ibui yoi iwaloba, “Tawae ugitai yakeyakenayanne bwaite koina kani nige iyayawatagili.”

Yakeyakenayan liye kaiwena

⁷ Yaubada Tomiyasaesosi yakeyakenayan yaboyoi iyakenayagau. Yakeyakenayanne koina Yaubada yagitai itotolo dedeli veku

siginauli salina mena iliyei maina mena na liyene mainane iyaele nimana mena. ⁸ Kabo iwalo kolyau iba, “Eimos, tawae ugitai?”

Yawaloba, “Maina kaba liye yagitai.” Mwa Yaubada iba, “Liyene yayapaisowa na tem

yayakenayagiwo yakato yagu tomoyao Isileli siya besiele dedeli gegegegewalina. Kani nige yagu nuwatu yabubuiyoi mwa kani yayamaisali. ⁹ Tomo Isileli, siya Aisake tubunao,

ali kaba tapwalolo yakayakasisili kokotomo kolili kani yasibayanaeli sitata-gwaligwali. Ali

kin Yeleboama yo natunao kani yakaleyaili yo yakele-gabaegili mwa kani nige kin ana paisowa sipapaisowai yoi.”

Eimos yo Amasaiya

¹⁰⁻¹¹ Na Amasaiya, iya Betele kana topwaoli, kin Yeleboama ana wasa iwolena iba, “Eimos ikawakawa-naenae-yagiwo tomo manli mena yo iwalo yakato kowa kani kuboita kaleya kelepana mena kabo tokaleyayao silaoma yo tomo Isileli sipanli silawagili yanuwa uloi molosina koina. Ana walo kana lotonan naenaena kani tomo meuloili iula-matamatausagili yo isibayanaeli.”

¹² Kabo Amasaiya ilau Eimos koina yo iwalo koina iwaloba, “Palopita besi kowa kulowasi. Kulowasi kupileyoi am dedei Yuda koina yo bwaine koina uguguye na kuwalo siyamaisao am guguye kaiwena. ¹³ Na tabu kupapalopisai yoi bwaite Betele koina. Me am yakasisi, kaiwena bwaite yanuwane kin ana kaba tapwalolo dedeina, ama nume tabu.” ¹⁴ Eimos kainana iyamaisa iba, “Yau nige palopita yawasosi yakato yapaisowa maisa kaiwena, nigele. Na yau togitekalatan sipi yo mayau sikamole kali tosepasepa.

¹⁵ Na Yaubada iwalo yagu paisowa sipi gitekalatanna yalogabaen yasaewa na yapalopisai tomo Isileli kolimiu. ¹⁶⁻¹⁷ Kuwalo yakato yagu palopisai yalopei yo tabu tomo Isileli, siya Aisake tubunao, yakakawa-naenae-yagili. Kabo Yaubada ana walo kaiwem kubenalan. Am keduluma kani iyamala sine ganaganawalina ilolokeikeile kamwasa mena na natumwao kani siboita kaleya kelepana mena. Am bwatano kani siyakasa yo siyauyan tomo uloili kolili. Kowa

kani kuboita toganamuli ali dedei mena na tomo Isileli kani sipanli yo silawagili yanuwa uloi molosina koina. Kani simiya kelamamalawe molosi ali yanuwane koina.”

8

Yakeyakenayan kan buibuinali kodona kaiwena

¹ Kabo Yaubada Tomiyasaesosi yakeyakenayan yabo iyakenayagau na kalona mena kan buibuinali kodona yagitai. ² Ineli-yagau iba, “Eimos, tawae ugitai?” Yawaloba, “Kan buibuinali kodona.” Kabo iba, “Kan buibuinaline siya yakato tomo Isileli, ali pwanoli sinaesosi, mwa ali sauga kamkamna iyawatagiliko. Nige sowana yasanasana yoi, kani yayamaisali. ³ Kaliyatenane koina ali wali kana benali nume tabu mena kani iyamala valam koyasili. Tomo boiboitali kani sibaibaiwa sikenokeno bwagabwaga dedei meuloili kolili yo saugana silawagili salai mena yanuwa gana mulina mena kani simwanou, nige kainali. Yau Yeoba Yaubada Tomiyasaesosi yawawalo.”

⁴ Kwabenali komiu analiyao tobubutumao kwayakamkamnali yo ali gogo wakewalili.

⁵ Kwawaloba, “Sauga esana kaliyate yakayakasisili simwawasi na witi tagimwala-yani yoi? Mwayamwayau tem sabati imwawasi na tayatubu ala gogo tagimwala-yagili.” Na ami kaba liye mwakomwakotali kwayapaisowa kaliyate kaigeda kaigeda tem ami mane kwaetulan. ⁶ Witi mosomosona kwaebweli witi namwanamwana koina kabo mwakota mena

wagimwala-yani tomo kolili. Tem tobubutuma nige sowasowali mane kikiuna koina siyamaisa kabo kwalau kwayatala-yagili na siyamala ami topaisowa panpanli.

⁷ Na Yaubada, iya Yakobo ana kaba gagasa, ikawaluluko ibomamo esana mena iwaloba, “Kani nige ami paisowa yauyaulena yanunuwamwatainagili. ⁸ Paisowane kaiwena kani mwanikiniki yabo inuku yo tomo meuloili dedei meuloina kolili silotonan yo sivalam koyasili. Bwatano kani isae ilobi isae ilobi besiele Naile wailana koina dibwali sisae yo silobi magu mena. ⁹ Bwaine kaliyatenane koina kala pwasinasina mena kani yawalo dabwelo isugu na yanuwa yaulina iboniboniyai. Yau Yeoba Yaubada Tomiyasaesosi yawawalo. ¹⁰ Ami yaliyaya lalakili kali sauga kani yabui-keileli siyamala pei salai kana sauga. Ami yaliyaya waliliyao kani yabui-keileli siyamala valam koyasili walina. Saugana yayamaisamiu kani kwauya kwamana wakwamai yo itomiyao meuloina kulukulumiu mena kwatom-gabaegili. Kabo kami koleya besiele tomo yabo mewainena natuli kaigedamo na iboita. Kaliyatenane koina kani kami lotonan inaesosi. ¹¹ Wagitai, sauga ilalaoma koina kani guliyam lalakina yayawasa ami yanuwa mena. Tomo meuloili kani siguliyam lalakina, na nige beledi kaiwena. Yo kani galogaloli simagu, na nige waila kaiwena. Kani siguliyam yo galogaloli simagu yagu walo meyawasina benalanna kaiwena. Yau Yeoba Yaubada Tomiyasaesosi yawawalo. ¹² Kani tomo sisagena keikeile sisae dabwelo ana kaba

tunsae yo ana kaba sugu, tete yavana mena yo tete bomatu mena yagu walo siloyaloyai, na iyamo kani nige silolobai. ¹³ Kaliyatenane koina vesala namwanamwali yo kilakai kaikaiweli kani siboita walo meyawasina kana galomagu kaiwena. ¹⁴ Siya sikawalulusae kokotomo esali mena siya simiyamiya yanuwa Dani yo yanuwa Biyasiba, Sameliya dedeina mena, kani sibeku yo nige sowana sitoloyoi.”

9

Tomo Isileli ali sibayanae

¹ Yaubada yagitai itotolo kaba pwaoli dedeina mena. Kabo iwalo aneloseyao kolili iba, “Nume Tabu kana tuki me ami kaiwe kwatutu na mesabana wauwau itabubu. Kabo muli mena kani simenti kewa mena ilotata-gwaligwali ibeku tomo pwatali mena siboita. Na siya nige siboboita kani yaunuili kaleya kelepana mena, kabu siboita. Kani nige yabo yagu munamunai iyayabubu-gabaen. ² Meuloili kani yalobaili. Bwagana tem bwatano sisala silobi gula mena na iyamo nimagu kani ilobi yakeleisinagili. Bwagana tem sivinae sisae bulibuli mena na iyamo kani bwaine koina nimagu mena yakele-kaisuluwagili. ³ Bwagana sisagena Kameli koyana kaiwena sabi keno-wadam na iyamo kani yaloyaili yo yalokalatagili. Bwagana silobisosi kalita mena yo sikeno-wadam na iyamo kani kalita wesona matamatausina yayawasa iletaili yo isibayanaeli. ⁴ Bwagana tem tokaleyayao silaoma silokalatagili silawagili yanuwa uloi molosina koina na iyamo kani yawalo siboita kaleya kelepana mena

bwaine koina. Kaiwena yagu nuwatu ikaiwe yakato yaunuili sisilae yo kani nige yasasaguili.”

⁵ Saugana Yeoba Yaubada Tokaiwesosi bwatano ikabitonan mwa iwelo yo analiyao siya simiyamiya bwaine koina kani sivalam koyasili. Iya ana walo kaiwena mwa bwatano isae besiele Naile wailana dibwalina kana sae yo iya ana walo kaiwena mwa bwatano ilobi besiele Naile wailana ana magu-towe. ⁶ Yaubada ana yanuwa ipaisowai bulibuli mena na bulibuli yaina ipei yanuwa yaulina mena ana wauwau. Na iyoga kalita mena waila isaema na isuwai yanuwa yaulina mena. Yaubada bwaite esana Yeoba.

⁷ Yaubada inelineli tomo Isileli kolili iwaloba, “Ami nuwatu yakato yagu mulolo kaiwemi ilalakisosi kabo muli mena yagu mulolo tomo Idiopiya kaiweli? Nigele, nigele molosi. Walo yawasosi yakalaimiu Itipita koina na iyamo togamuli bodaliyao yasaguili lalakina. Kaba gite labui bwaite kani yawalowen. Tomo Pilistiya yakalailima bwanabwana Kiliti koina yo tomo Siliya yakalailima yanuwa Kili koina. ⁸ Tomo Isileli kwabenali, yau Yaubada Tomiyasaesosi mumugamiu naenaena yagitagitai mwa kani yasiba-yanaemi yanuwa yaulina mena. Na iyamo kani nige yaemwawasimiu, Yakobo tubunao isaisalimo kani simiyamiya. ⁹ Kani yagu lina koina yayakasamiu na siya tonaenaeli sikwalalele yo siya todudulaimo kani situpwa simiyamiya na bwaine koina yayadabalalali togamuli ali dedei mena. ¹⁰ Siya tonaenaeli meuloili kani siboita kaleya kelepana mena, siya siwalo-gagasako siba, ‘Yaubada kani nige

itatalam tasisilae.’ ”

Yaubada ana waloyameli tomo Isileli kaiweli

¹¹ Yaubada iwaloba, “Sauga ilalaoma koina kani Deibida ana kaba loina yakabi-walui yoi. Kabona kaba loine kana koleya besiele nume yabo itata-gwaligwaliko. Na kana dedeline kani yayadudulaili yoi yo tamwalapanna yabwalui. Kani yalowalui yoi kabo inamwanamwasosi yo iwasawasa molosi besiele sauga beyabeyana koina. ¹² Kabo Isileli ali tokaleyayao kani silau yo sikaleya kaba loinao kolili yo sikaiwe-gabaegili siya mwa beyabeyana simiyamiya Isileli ali kin ali loina yaulina mena. Ali bwatano kani sikele-yavivila-yoi iyamala Isileli ali dedei. Tabe tawae itupwa Idoma koina kani sikalai tabe. Yau Yaubada kani yaginauli besiele yagu walo. ¹³ Wagitai, sauga silalaoma koina, witi yo oine ali kinkin imwayamwayausosi, topelipeli nige sowana ali paisowa siyemwawasi. Kabo sauganane koina kani koya meuloili Isileli koina ikalapowon oine luviluvina koina sididima. ¹⁴ Na yagu tomoyao Isileli loina panpanna koina kani yalivasili yo yayapileyoilima ali dedei yawasosi koina. Ali yanuwane kani sikabi-walu-yoili na kolili simiyamiya yo kani oine tanoliyao sipaisowaili sikumaili na mesabana oine koina sinuma yo tabe tano sipaisowaili na kanna koina sikekani. ¹⁵ Na yagu tomoyao kani yayamiyali ali dedei yawasosi koina bwaimwana beyabeyana yaolegiliko. Ee kabo simiya yai dedeinane koina, kani nige silologabaen.”

Buki Tabu Beyabeyana
Portions of the Old Testament in the Tubetube
dialect of the Bwanabwana language of Papua New
Guinea
Hap Olpela Testamen long tokples Tubetube long
Niugini

copyright © 2019 Wycliffe Switzerland

Language: Tubetube (Bwanabwana) (Bwanabwana)

Dialect: Tubetube

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-08-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 19 Aug 2022

042e5838-dfa8-53eb-a7b1-98ea25bec4b7